

BESZÁMOLÓ A NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTERIUMA LEVÉLTÁRI KOLLÉGIUMA 1999. ÉVES MŰKÖDÉSÉRŐL

A 18/1998. (V. 13.) MKM rendelettel a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma szakértői testületeként létrehozott Levéltári Kollégium 1999 folyamán hat ízben tartott ülést, amelyeken a jogszabály által meghatározott feladatkörében felvetődött kérdéseket tárgyalt.

Tevékenységének középpontjában a minisztérium által a „veszélyeztetett állapotú levéltári anyag megmentésére”, illetve a „nyilvános magánlevéltárak költségvetési támogatására” kiírt pályázatok elbírálása, a pályázati támogatások felosztására vonatkozó javaslatok előkészítése; *Az általános levéltárak raktározási feltételeinek javítására szolgáló fejlesztési program koncepciója* címmel készült kormány-előterjesztés előzetes szakmai vitája; a kollégiumi munkabizottságok tevékenységének figyelemmel kísérése; a Levéltári Szakfelügyelet munkájával kapcsolatos kérdések álltak.

Napirendre került az említetteken kívül,

- az egyetemi integrációval összefüggésben az egységes egyetemi levéltárak létrehozása,
- az ORFK megkeresésére, a belügyminiszter által „a veszélyes bűnözők ellenőrzése” ügyében kiadott parancs végrehajtása során keletkezett iratok selejtezése,
- a Magyar Országos Levéltár és a Történeti Hivatal közötti gyűjtőköri elhatárolás,
- az elektronikus iratkezelés és adattovábbítás rendszerének a központi kormányzati szerveknél történő bevezetéséről szóló tájékoztató.

Az ülések közötti időben a folyamatos koordináló és adminisztratív tevékenységet a Magyar Országos Levéltár főigazgatója, mint kollégiumi elnök és a Kollégium titkára látta el. Ez utóbbi feladatkört a Magyar Országos Levéltár munkatársai, Reisz T. Csaba, majd Gácsi Varga Krisztina látták el.

A „veszélyeztetett állapotú levéltári anyag megmentésére” kiírt pályázat elbírálása és a felosztásra irányuló javaslat kialakítása a beszámoló évében is komoly felelősséget rótt a Kollégium tagjaira. Annál is inkább, mert az előző évhez képest 50%-kal megemelt pályázati összeg valamennyi hazai levéltár számára egyedülálló lehetőséget biztosít az intézmények technikai (állományvédelmi, mikrofilmezési, biztonsági) fejlesztéséhez, az egyedi értékű levéltári anyag őrzési feltételeinek javításához, a pusztulásnak indult illetve súlyosan károsodott levéltári anyag megmentéséhez (restaurálás, konzerválás, mikrofilmezésre történő előkészítés).

A zártkörű, meghívásos pályázatra a Magyar Országos Levéltártól, a területi általános levéltáraktól, a települési önkormányzati levéltáraktól, az állami szaklevéltáraktól, felsőoktatási levéltáraktól, nyilvános magánlevéltáraktól érkeztek be igények. Tekintettel arra, hogy a pályázók közül a Történeti Hivatal, a Győri Evangélikus Gyülekezet Levéltára és az Orosházi Evangélikus Gyülekezet Levéltára nem szerepeltek a bejegyzett magyarországi levéltárak között, pályázataikat a Kollégium figyelmen kívül hagyta. Ily módon 60 intézmény 162 pályázatáról született döntés. Az igényelt támogatás összege 286 361 265 Ft volt, ami alig valamivel haladta meg az 1998. évi szintet. A felosztható összeg 147 500 000 Ft volt. A Kollégium az előző évi pályázati tapasztalatok és változatlanul fenntartott prioritások figyelembe vételével 117 pályázatot részesített támogatásban. A döntéseknél

tekintettel volt a nyilvános magánlevéltárak számára biztosított állami költségvetési támogatásra, valamint arra a korábitól eltérő helyzetre, hogy a Nemzeti Kulturális Alapprogram 1999-ben nem hirdetett meg külön állományvédelmi célú pályázatot.

A rendelkezésre álló összegből a Magyar Országos Levéltár 18,98% (1998: 21,44), az önkormányzati levéltárak 66,39% (1998: 65,23) – Budapest Főváros Levéltára ebből 15,11% (1998: 7,33) – a szaklevéltárak 5,46% (1998: 8,81), a nyilvános magánlevéltárak 9,16% (1998: 4,51)) arányban részesültek.

Tartalmilag egy-egy levéltár adott évi „nagyberuházásától” eltekintve elsősorban a levéltári anyag restaurálására, raktári állványzat, savmentes dobozok, mikrofilmleolvasó/másoló berendezések, speciális tárolóeszközök beszerzésére, a központi és területi állományvédelmi és reprográfiai műhelyek korszerűsítésére, bővítésére, az állományvédelemhez szükséges nyersanyagok vásárlására, a nagy tömegű 20. századi levéltári anyag átselejtezésére és mikrofilmezésre történő előkészítésére vonatkozó igények fogalmazódtak meg. Az előző évhez képest kevesebb pályázat vonatkozott savmentes dobozok és raktári állványok vásárlására, biztonsági berendezések beszerzésére. A szakmai és pénzügyi előkészítés néhány kivételtől eltekintve szabályszerű volt.

A döntések során, amikor is az érintett kollégiumi tagok nem szavaztak, elsőbbséget élveztek – sorrendben – a „nagyberuházások” megvalósításához kért – és részarányosan figyelembe vett – igények, a restaurálási, kötetési munkák, az állományvédelmi és reprográfiai műhelyek felszerelése, a selejtezési és mikrofilm-előkészítési feladatok, a raktári állványok, a savmentes dobozok, a speciális tárolóeszközök, a mikrofilmleolvasó/másoló készülékek beszerzése. A restaurálási munkák esetében több pályázónál a Kollégium felhívta a figyelmet arra, hogy a tervezett munkákat csak szakmailag elismert műhelyekben végeztethetik el. Fenntartotta magának a testület azt a jogot, hogy a támogatási feltételek nem teljesülése esetén felfüggeszse a megítélt összeg folyósítását.

A „nyilvános magánlevéltárak költségvetési támogatására” kiírt pályázat esetében 30 intézmény 58 pályázatára 20 000 000 Ft került felosztásra.

Az általános levéltárak raktározási feltételeinek javítására szolgáló fejlesztési program koncepciójáról a testület széleskörű vita után, szótöbbséggel, alakította ki álláspontját, amelyet eljuttatott a NKÖM Levéltári osztályához. Az állásfoglalás – több tartalmi észrevétel megfogalmazása mellett – egyetértett a koncepció alapelveivel, azt továbbvitelre alkalmasnak találta

Ugyancsak megküldte állásfoglalását az Országos Rendőrfőkapitánysághoz a „veszélyes bűnözők nyilvántartásával összefüggő iratok” selejtezési eljárását illetően.

A Kollégium egyet értett a Levéltári Szakfelügyelet Szervezeti és Működési Szabályzatának kiadásával, az 1998. évi munkáról szóló beszámolóval, az 1999. és 2000. évi munkatervekkel. Véleményét továbbította a NKÖM Levéltári osztályához.

A kollégiumi munkabizottságok közül folyamatos aktív tevékenységet fejtett ki az állományvédelmi, az iratkezelési és a fondszerkesztési/segédletkészítési bizottság. A Kollégium megvitatta és elfogadta az állományvédelmi munka meghatározó kérdéseit tartalmazó témakatalógust, tudomásul vette a fondszerkesztési alapelvek módosításával kapcsolatos előzetes szóbeli tájékoztatót és egyet értett az iratkezelési munkabizottság feladatkörének a selejtezési alapelvek kidolgozásával történő kibővítésével.

Nem hallgathatjuk el, hogy az egyes kollégiumi munkabizottságok felállítása és működése kapcsán a testület ismételten szembekerült azzal a ténnyel, hogy mind kevesebb a szakterületen azoknak a száma, akik az elmélyült elemző szakmai munkához kellő tapasztalattal és kedvvel rendelkeznek.

Gecsényi Lajos